

מחלת הפה והטלפיים מזון אפריקה

לרומא וללונדון והצליח להשיג כמות מספיקה של תרכיב לחיסון כל עדרי-הבקר במדינה, למרות שבתחילה נאמר לנו שאין די חומר או שיש לשמרו עבור יתר הארצות הנגועות. המכון הוות"ר ינארי שלנו ניגש בכל המרץ להכנת תרכיב לאחר שמשרד החקלאות העמיד לרשותו את האמצעים והכלים הדרושים למלאכה. בשעת פרסום רשימה זו תמצא כבר בידנו כמות מספיקה של תרכיב מתוצרת המכון שלנו לחיסון כל עדרי הצאן והבקר של הערבים במשולש.

תיאור המחלה

מוקדם עדיין לעמוד על חומרת המחלה ול-השוותה למגפות שקדמו לה בשנים 1945/46 ו-1959/60, והרבה סיבות לדבר; (א) המחלה עד כה פגעה בעיקר בצאן ועשתה שמות בטלאים ובגדיים; לפי אומדן זהיר של ד"ר באלני במחוז באר שבע הגיעה התמותה של הוולדות בעדרי הבדואים עד ל-40% ובעדרי הצאן היהודיים פוגעת המחלה בצורה קלה באופן יחסי. (ב) בעדרי הבקר שנפגעו עד כה יש לציין הבדלים ניכרים בין אלו שנפגעו לפני החיסון לבין אלו שנפגעו לאחר החיסון. אחד העדרים בני-רבנים, מן הנפגעים הראשונים (20/4), סבל די קשה; התנובה הופחתה כדי 40% למשך כמעט שבר עיים; הופיעו פצעים קשים בטלפיים, לעומת זה — רק פצעים קטנים ומעטים בעטינים ובפטמות. העדרים בני-רבנים, שנפגעו כעשרה ימים לאחר החיסון, מחלתם היתה קלה מאוד, ופרט לירידה בתנובה וצליעה קלה לא נגרמו נזקים רציניים.

לעומת זה ראינו עדריים בשפיר, שנפגעו כעשרה ימים לאחר החיסון בצורה הרבה יותר חמורה; פרות שעמדו בתנובה גבוהה (כ-30 ליטר ביום), אבד להן כל החלב לימים מספר ורק לאט חוזרות לתנובה כלשהי; כפי הנראה אלימות המחלה אינה שווה בכל המקרים.

גם בעדרי הבקר לבשר המצב שונה: בו בזמן שעדרו של מר שטייגר באחוזם נפגע קל, והיו רק 3 מקרי מות של עגלות, נפגע עדרו של מר פיליפ הירשברג בצורה מחרידה. נודמן לי

מחלת הפה והטלפיים שוב פוקדת את ארצנו. לאחר שנתיים של שקט יחסי, מאז ההתפרצות של מחלת הפה והטלפיים מן אסיה, פרצה המחלה מן אפריקאי והיא מתפשטת והולכת.

המחלה אובחנה לראשונה בעדרי צאן של הבידואים בסביבת תל-ערד במחצית חודש אפריל, ומאז פשטה כאש וכבר הגיעה לשערי עמק יזרעאל; המקרים האחרונים הם בקיבוץ ברקאי, בפתח נחל עירון ובמדרך עוז בכביש חיפה-מגידו.

עד כה פרצה המחלה בארבעים ושבעה ישרים ונוסף לכך — בעדרי צאן רבים במרחבי הנגב, ביהודה ובמשולש.

בניגוד לעבר נפתחה הפעם הרעה מהדרום, וכפי שנקבע בוודאות, ע"י צאן מוברח מעבר-הירדן. לפי ידיעות שבידינו הופיעה המחלה בבחריין, עירק, סוריה ועבר הירדן, אולם, יש להניח שהידיעות מהמכון הבין-לאומי למלחמה במחלות מדבקות בפריז, באות באיחור זמן בגלל התנאים הווטרינאריים הלקויים בארצות הנ"ל. אין כל ספק בדבר שחופש התנועה שניתן לעדרי הבידואים לפי החלטת הכנסת בזמנה, היתה בעוכרנו והיא היא שגרמה להתפשטות המהירה של המחלה. הזמן היקר שעבר מאז 15 באפריל, בו נקבעה המחלה לראשונה ועד 25.4, כשהוזעקו המוסדות המעוניינים לפגישה בדבר האמצעים שיש לאחוז בהם, ועד לסוף אפריל כשהסכים הממשל הצבאי להפסיק את נדידת העדרים הבידואים, גם הוא תרם לא מעט להתפשטות המחלה.

חייבים אנו לציין בסיפוק שמאז ניתנה הרשות לשלטונות הווטרינאריים לפעול, נעשה הכל שיש לעשותו וללא היסוסים. מיד לאחר שהמכון בפריז קבע שהמחלה היא מן דרום-אפריקה 1, נשלחה לנו כמות ראשונה של 20,000 מנות תרכיב. עובדי השרותים הווטרינאריים של משרד החקלאות ושל "החקלאית" התגייסו כולם וביום אחד נוצרה חגורת הגנה מסביב ליישובים הנגועים.

מנהל האגף לבעלי חיים יצא באופן דחוף

החיסון, כי לפי הידוע מתקיים החיסון רק במשך שישה חדשים. מצב זה מחייב את המכון שלנו לחקור את הבעיה מכל צדדיה, ועל הבוקרים לנהוג בזהירות מאקסימאלית גם לאחר החיסון, ויהיה המחיר שעליהם לשלם עבור זהירות זו ככל שיהיה.

בעייה חמורה מהווה לדעתי הפעם השחת; זו נקצרת, נערמת ונכבשת בעת שהמחלה משרתת תוללת סביבנו. לפי הידוע מהספרות יכול הווירוס של מחלת הפה והטלפיים להתקיים מחוץ לגוף החי חודשים רבים; שחת זו תהווה איפוא בשביל המשקים אשר בסביבתם היו עדרי צאן נגועים, בעייה רצינית מאוד שיש לתת את הדעת עליה.

יש לנו הרגשה קשה שהפעם המחלה עשויה לשחות בארץ זמן ממושך; מחובת הממשלה המוסדות הנוגעים בדבר לטכס עצה ואמצעים למניעת נזקים חמורים למשק ולמדינה.

בסוף חייבים אנו לציין את המסירות והמאמצים היוצאים מן הכלל שנתגלו הפעם לשם איתור המחלה ומניעת נזקים; שותפים להם — משרד החקלאות, השרותים הווטרינאריים, מנהל ההדרכה והבוקרים עצמם. הבה נקווה שעמלנו לא היה לשוא.

מאי, 1962

(—) א. שמאראנר

להתרשם בעבר מכמה וכמה התפרצויות של מחלת הפה והטלפיים בארץ ובחוץ לארץ, אולם תמונה מחרידה כזו, כפי שהתגלתה לעינינו בעדר הבשר של מר הירשברג, טרם ראיתי. משלש מאות ראשי בקר מתו ונשחטו שתיסות-אונס 83 ראשים עד ל-12/5, (המחלה פרצה ב-1/5); רוב מקרי-המות הם בעגלות ועגלים עד גיל שנה, אולם היו גם מקרי-מות בפרות ועגלות הרות. התמונה, כפי שנתגלתה לעיני ביום 7/5, כשה שטח שלפני המכלאה היה זרוע גופות ומחצית העדר היתה חולה קשה, הזכירה לי את אשר ראיתי בהולנד בשנת 1923. לשמחתנו אפשר לצ"יין שביום 14/5 התמונה השתנתה מקצה אל קצה. ומותר לקוות שבכל הנוגע למצב העדר של מר הירשברג — זהו סוף הפרשה.

לא כן הוא הדבר ביחס לעדרי-החלב; העובדה שעשרה ימים ויותר לאחר החיסון עדיין מופיעים מקרי מחלה חדשים, מדאיג ביותר. אמנם ידוע הדבר ששום חיסון, ובמיוחד חיסון איאקטיבי, אינו מעניק חיסון מלא, והתיאור הנ"ל של מקרים קלים יותר וחמורים ביותר מחייבים אותנו לעשות את כל אשר ביכולתנו למניעת הדבקות העדרים גם לאחר החיסון.

החיסון אינו פעיל בבהמות שבגיל צעיר (לפי ידיעות מפירברייט); מכאן הסכנה להדבק בקה מחדש ע"י בני הבקר לאחר שיפוג כוחו של

מדרגות, ולא מישור משופע

על מנת להעביר פרות מרמת מרצפת אחת לשנייה, כמו בכניסה אל ביתן החליבה או ביציאה ממנו, או במעבר מן החצר אל רחבת הסככה, השתמש במדרגות ולא בכבש. זו עצתו של מהנדס חקלאי מאוניברסיטת ראטגרס.

רצפה מדרונית מחוספסת אינה בבחינת ערובה בפני התחלקותה של הבהמה על בוך או כפור; הנזק הנגרם בעקב מקרים כאלה אינו נדיר ביותר. נראה כי הפרות משתמשות ביתר קלות במדרגות. עלייה של 20 סנטימטרים לכל מטר דרך הוכחה כמשביעת רצון למרות שעליות תלולות יותר אף הן זכו להצלחה. המדרגות צורכות פחות שטח מישורי והעליה בהן פחות מסוכנת מאשר העליה בכבש.

גידול בייצוא זירמה מאנגליה

תוך 3 השנים האחרונות הכפילה אנגליה את הייצוא של זירמה קפואה-עמוק. זירמה מ-8 גזעים נמכרה ל-18 ארצות. הוצאות המשלוח והביטוח לכל אמפולה מסתכמת ב-7.5 ל"י ומחירי מנת-הזירמה עצמה נעים בין 4.5 ל"י ל-82.5 ל"י; המחיר הממוצע למנת זירמה היה 8 ל"י.

הגזע הדני האדום להשבחת הבקר באנגליה

מטפחי הבקר, אדום חסר-הקרניים שבאנגליה קנו בדגמרק 87 מבכירות ו-8 פרים מהגזע הדני האדום, בבחירת המשלוח הזה הקפידו באופן מיוחד על מתכונת השומן שבחלב. בקריבוא זה ישמש להכלאות שיטתיות של הגזע האנגלי האדום, שהוא, כידוע, דורתכליתי.